

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Skånskt och Italienskt.

JUSTUS
LUNDEGÅRD

DET LIDER MOT AFTONEN.

UTSTÄLLER I
STOCKHOLM

Den skånska konsten gör sig alltmera hemmastadd i Stockholm, och ingen konstvän kan annat än glädja sig åt denna invasion, eftersom den tillför oss en landskapskonst af betydande värde och ofta af påfallande originalitet. Detskånska landskapets skönhet har det stora flertalet uppsvenskar vanligen en mycket skef föreställning om. Att ett slättland kan vara vackert vilja de ej gärna gå med på. Själ anser skåningen naturligtvis sin bygd som den vackraste och ler åt stockholmarens i hans tanke besynnerliga hänförelse för yttre skärgården med några stormvridna tallar på en klippa.

Men alla jämförelser å sido har Skånes natur ett smekande behag, hvilket de skånska målarne återge med en känslighet, som vittnar om, hur väl de äro förtrogna med sitt landskaps karaktär.

Justus Lundegård, hvars utställning nu pågår i Konstföreningen, framhåfver i första rummet det koloristiska hos denna sydsvenska natur.

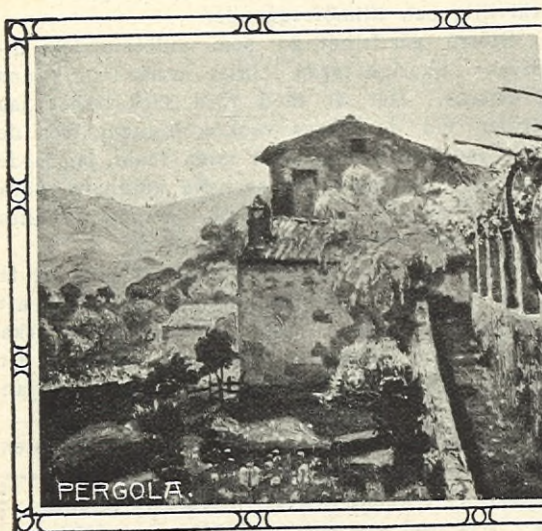
Solen purprar kullar och fält som i landskapen från Kullaberg, gamla skånska stugor lysa med varm glans i solbranden, och när konstnären längtat efter ännu mera lysande dagar, har han rest ned till Italien med dess pinjer, laguner och bländhvita murar under djupblå, soldrucken himmel.

Alla italienska dukar förete dock ej en sådan ljusverkan. En och annan är till och

med rätt nykter i färgbehandlingen och kan i hastigheten tagas för ett svenskt motiv.

Intressantast bli i alla händelser de skånska taflorna. De ha icke Norlinds mystiska dunkel öfver sig, icke Gummesons kontemplativa ro, de äro öppna, lätta i tonen. De ge Skånes skuggfria sommardagar, då landskapet befinner sig i sitt sorglösaste lynne.

Några heminteriorer, varma, trefna och fyllda af sol eller lampsken, fullborda samlingen, som lämnar ett alltigenom liffullt och vederkveckande intryck.

PERGOLA.

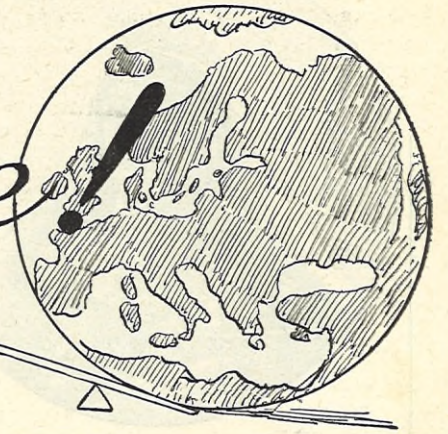

EFTER STORMEN.

A. Blomberg foto.

ANN' MARGRET HOLMGREN

Den
150:de!

FÖR LÅT OSS SAGA tio år sedan skulle det nog synts lika hopplöst — om än mycket mera önskvärdt och nödvändigt — att på sex år bilda 150 kvinnliga rösträttsföreningar som att lyfta jorden ur dess elliptiska bana. Den målmedvetna kvinnorörelsen skall nog dock en dag nå sin dröm att bildligt taladt, ändra "världens gång", och som ett obestridigt faktum föreligger nu den 150:de rösträttsföreningen, som i dagarna bildats i Tierp af fröken Sundbom. Och sedan dess har man därtill hunnit ännu ett stycke på väg mot 200-talet i och med de nyaste föreningarna, den 151:sta och den 152:dra, som bildats i Hellekis och Årnäs af fru Jenny Velander. Osökta jämförelser mellan den kraft, som utvecklas hos kvinnan på vår vinjett här ovan och den professorskan Ann-Margret Holmgren, pionären, och hennes efterföljerskor gifvit prof på erbjuda sig också vid läsningen af följande artikel.

DET VAR HÖSTEN 1902. Rösträttsföreningar voro bildade i Stockholm och Göteborg. Därvid tycktes föreningsbildandets möjligheter afslutade. Hvert man skref i öster och väster, i norr och söder, fick man endast nej på alla uppmaningar att starta rösträttsföreningar.

Det var tydligt, att öfverallt behöfdes hjälp utifrån, om det skulle blifva något af. Upplysande och väckande föredrag voro oundgängligen nödvändiga för att rörelsen skulle kunna ta fart.

Men ingen öfvad talare fanns, som hade tid eller var hågad att resa ut. Ej heller var föreningskassan försedd med pengar till reseunderstöd. Den som skulle resa finge göra det på egen bekostnad.

Hvad var att göra? Då kom en anhållan från fru Frigga Carlberg, ordf. i Göteborgs F. K. P. R., till undertecknad att på förenings första möte hålla ett offentligt föredrag.

Visserligen föreföll det mig omöjligt, att jag med framgång skulle kunna hålla ett föredrag, men jag beslöt att våga försöket. Och efter några veckors arbete var föredraget färdigt i god tid före mötet. Experimentet lyckades öfver förväntan. Föredraget slog an, och man bad mig att hålla det omigen på Högskolan några dagar därefter.

Detta uppmuntrade mig och jag skref till en vän i Borås och bad henne skaffa mig lokal där. Så skedde. Publiken var fåtalig, men jag var stolt att se några jurister bland mina åhörare.

Alla ansträngningar att där få en förening bildad strandade emellertid. Ingen ville bli ordförande. Inga böner hjälpte. Senare har det dock lyckats fru Frigga Carlberg att till ordförande vinna fru Odencrantz, som i dessa dagar äfven valts till stadsfullmäktige — Sveriges första kvinnliga stadsfullmäktige. Därifrån styrde jag mina steg till Karlstad. Där fick jag en förstående och vacker kritik i pressen. Och den blef mig till stort gagn.

Modet växte och jag började förstå mig på, hur man skulle gå till väga. Så planlade jag en liten turné i några af Södermanlands och Upplands städer. Mot all förmodan hos mina hjälpare på dessa platser vanns en afsevärd skörd af föreningar, inom ett par månader. Egentligen var det nog så, att folk på förhand alls inte ville ha något rösträttsföredrag. På de flesta bref med begäran att få komma sva-

rades, att i den staden fanns intet intresse för saken o. s. v. Så mycket nödvändigare fann jag det då att resa, och hur det var, fick jag till sist alltid tag i något gästfritt hus, där jag bodde och där man gaf mig nödig hjälp med anskaffande af lokal m. m.

Pressen gaf mig nu liksom senare det yppersta stöd. Från yttersta högern till yttersta vänstern hade tidningarna idel vänliga ömdömen om mig. Ingen ett ondt ord. Ej ens om den sak jag förfäktade. Här för står vår rörelse i stor tacksamhetsskuld till hela landsortspressen. Hade den intagit en annan hållning, vet ingen hur frågan nu stätt.

Nu gjorde jag på vintern 1903 en turné genom flertalet af södra Sveriges städer. Också den med en rad F. K. P. R. till följd. Lund och Hälsingborg hade dock redan bildat F. K. P. R.

Svårigheterna blefvo emellertid större och större, sedan jag uttömt hela min bekantskapskrets i landsortsstäderna och nu måste vända mig till vildt främmande personer med en ödmjuk anhållan, att de ville skaffa mig en gästfri bostad och för öfrigt åtaga sig en massa oundvikliga bestyr.

Eget nog fick jag i regeln jakande svar, om också alltid åtföljdt af stora tvifvel om att det skulle komma några åhörare. "Saken var inte populär." "Herrarna i staden äro emot den, damerna äro likgiltiga." "Vi afråda er från att komma." Så ungefär lät det från alla håll.

Med förvåning mottog jag därför ett bref från fru Tonning i Ronneby som skref, att hon nu var angelägen om att få mig till Ronneby.

Jag trodde inte mina ögon. En plats där man önskade att få ett rösträttsföredrag! Det var ju tecken och under! Med glädje instoppades så, trots stort besvär, Ronneby mellan Karlskrona och Kristianstad.

Till Kristianstad hade det f. ö. suttit hårdt åt att få komma. Jag underhandlade med hofpredikanten Flygare. Han beklagade, att ingen i den goda staden brydde sig om den behjertansvärda saken. Han hade hört sig för på flere håll, i olika kretsar, men endast fått beklagda nej, och kunde således ingenting vidare göra.

Jag skyndade att i bref utveckla det högst nödvändiga i att jag i en så likgiltig stad finge göra ett väckelseförsök. Han blef beväkt af min "oförnuftiga entusiasm", upplät flickskolans lokal och förhjälppte mig med mycken möda till en god publik. Visserligen var det

omöjligt att få en ordförande, hvarför ingen förening bildades, men ett trettiotal kvinnor antecknade sig dock som vunna för saken.

Flera år senare var tiden mogen för en F. K. P. R. äfven i Kristianstad efter föredrag af fru Tonning.

Det var i det hela nästan ofattligt, hur fort människor blefvo öfvertygade om det riktiga i att äfven kvinnor finge rösträtt. Det hände ej en enda gång, att icke ett antal kvinnor efter föredragets slut antecknade sig som villiga att ingå i en eventuell förening. Svårare var det sedan att förmå någon att åtaga sig det ansvarsfulla värfvet att vara ordförande. På den klippan standade föreningsbildandet ofta.

Senhösten 1903 tog jag itu med Norrland. Alla städer som hade järnväg ingingo i planen jämte några andra större centra, såsom Sollefteå, Boden, Gällivare, Malmberget och Kiruna.

Det var ett ändlöst skrifvande, innan allt detta blef klart. Både mörker och köld hade hunnit komma. Och från alla håll här nere afrådde man en så riskabel resa, riskabel ej minst på grund af nyligen timade oroligheter på den nordligaste banan bland resande järnvägsarbetare. Men risken fick tagas.

Emellertid, allt gick lyckligt. Och Norrland befanns vara en förträfflig jord att så i. Vakna, intelligenta, själfständiga människor mötte jag öfverallt. På de flesta ställen hade jag flera hundra åhörare. Endast i Kiruna var publiken ej stor och till största delen bestående af män. Där liksom i hela det öfriga Sverige rönt jag en rent rörande gästfrihet och vänlighet.

Hade man på förhand kanske ogärna tagit emot den främmande och påträngande damen, var man sedan undantagslöst så mycket mer välvillig och tillmötesgående.

Större gästfrihet än som understundom utöfvas i Sverige torde i intet annat land kunna presteras. Det är med rörd tacksamhet jag dröjer vid de många vackra minnena från de hem jag fick gästa under mina resor, jag lärde mig att beundra den svenska kvinnans stora plikttrohet, hennes duglighet i hemmet, hennes hjärta och hennes mottagliga sinne.

Det var synnerligen viktigt för mig att få bo i familjer. Därigenom gafs mig tillfälle att sammanträffa med en hop folk och att påverka dem. Och därigenom fick jag hjälpare att skaffa åhörare till föredragen, hvilket i början icke alltid var så lätt.

Jag minnes en gång, när jag vid ankomsten

PÄRMAR

Idun 1908
och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Kunna erhållas i närmaste bokhandels- Iduns pärmar, röda med guldtryck... 1: 50 del eller direkt från Iduns expedition, Iduns Romanbibliotek, röda eller gröna 0: 50 om rekvisition och likvid i postanvisning Iduns Hjälpreda, röda eller gröna... 0: 50 insändes.

till en liten stad möttes af den bedröfliga nyheten, att troligen just ingen ämnade besöka föredraget. Då var ej annan råd än att använda de få timmar som återstodo med att uppsöka stadens främsta familjer och med böner förmå dem att lofva komma. Ur hus i hus.

Det blef folk. Och det blef liflig teckning med borgmästarinnan i spetsen, och en förening bildades på fläcken. Man kunde ej begripa, att man ej förr insett behovet af rösträtt för kvinnan.

Mycket vore att tillägga om hur det var i början — tusen svårigheter att förtiga. Där om kunde skrivas volymer.

Men hur är det nu? Nu kommer snart sagdt dagligen bref till Landsföreningen med anhållan om rösträttsföredrag. Hade man mångdubbla antalet talarinnor att utsända, så blefve de mottagna med uppräckt händer. Det finns knappt en plats, där man ej gärna vill ha ett föredrag om den aktuella frågan. Den omfattas numera icke blott af tolf tusen medlemmar af F. K. P. R., men äfven af en stor del af den öfriga allmänheten. Öfverallt önskas upplysning, de s. k. samhällskurserna med valöfningar m. m. ha mottagits med stor lifaktighet, där de kunnat anordnas. Rösträttsföreningar bildas själfständigt här och där i landsorten utan minsta påstötning från rörelsens ledare.

Med ett ord, ingen kan längre klaga öfver bristande intresse. Men väl kan man klaga öfver bristande offervillighet af pengar och krafter och tid af de många, som verkligen ha att förlora öfver dessa förmåner. De offervilligaste äro de som ha minst, de för hvilka hvarje liten penningsumma betyder en försäkelse, de som ej ha annan tid att skänka åt arbetet än sin hvilotid.

Ett beundransvärdt exempel härvidlag har fröken Thorhild Malmberg gifvit. Två somrar å rad har hon offrat sin semester och vandrat till fots hundratals mil för att sprida kunskap om saken och för att bilda föreningar.

Hvarför försöka sig ej långt flera kvinnor som talare? Jag är viss om, att det skulle lyckas för ofantligt många, blott de vågade försöket. Goda förutsättningar finnas hos en stor mängd, som blott sakna själf tillit.

Hvarför insända ej de som ha pengar, oombetta, större och mindre summor till Röst-rättsbyrån i Stockholm t. ex. till gratis-spridning af upplysande skrifter? Hur mycket godt skulle ej därmed vinnas!

I hvarje litet hem borde flygblad om kvinnornas rösträtt och hithörande ämnen blåsa in genom dörren utan besvär och kostnad för mottagaren, då kunde vi hoppas att snart se en ökad allmänanda hos kvinnorna. Och de skulle ej behöfva känna sig osäkra och främmande inför utöfvandet af den kommunala rösträtt, de redan äga.

Tack vare rösträttsföreningarna har kvinnornas deltagande i de kommunala valen blomstrat upp på de orter, där sådana finnas, men det är ej nog.

Vi behöfva 150 F. K. P. R. till och åter 150. Och vi behöfva pengar och åter pengar till upplysning.

Men framför allt — vi behöfva flera varmt talande tungor, mer nit och mer hänförelse i arbetet för vår stora sak hos flertalet medlemmar.

Och till sist ett tack till fröken Anna Sundbom och till den energiska Gäfleföreningen, som utsände henne att i Tierp bilda den 150:de rösträttsföreningen.

ANN-MARGRET HOLMGREN
f. Tersmeden.

En historia om två lapphundar.

Skiss för Idun af Waldemar Swahn.

(Forts. och slut.)

FASTÅN DE stackars djuren voro kraftlösa af hunger och törst, beredde de sig att försvara husbondens kropp mot de plötsligt uppdykande inkräktarne. Först när Matti, skakande liksom i frossa af den starke mannens förtviflan, dök upp bredvid sin herre, kröpo de båda gula åter ihop på hvar sin sida om den liflösa kroppen. Under ett sakta kvidande sågo de upp mot husdrängen med sina sorgsna ögon, hvilka tycktes säga: Förstår du, *hvarför* han gick bort från oss? Hvad skola vi taga oss till nu, stackare? Och liksom för att antyda, att det enda som nu återstod dem var att hålla ihop alla tre, började de sakta vifta med sina lurfviga svansar.

Men det blef icke så.

Deras vägar skildes åt. Matti flyttade hem till sin gamle far i Lahtis, och hundarne gingo i arf till den döde skaldens systerdotter, som var gift med en svensk diplomat.

Karhu och Tuulikki fingo nu utbyta Tiirismaas kristallklara högluft och tysta vidder mot Stockholms gråa gator. Det gick dock icke så lätt att vänja in dessa naturbarn i nya förhållanden. Långe gingo de omkring skygga och hängande. Allt som mötte dem var så nytt och underligt. Aflägsna släktingar med oanad skapnad kommo och rusade på dessa fränder från fjärran fjällbygd. Övuntade lukter stego upp från de besynnerliga stenmassorna, mellan hvilka människorna trängdes. Framsusande och tjutande farligheter mötte öfverallt. Likt två bortkomna landtisar tassade de fram bakom sin nya härskarinna, som hade ett uppöfvadt öga för naturliga effekter och därför mycket väl visste, hvilket uppseende hon, den sydländskt mörka skönheten, skulle väcka i sällskap med dessa nordiska gulpälsar. De båda hundarnes skygghet och omedvetet förnåma indolens höjde dem genast till en rangplats bland gatans sevärigheter. Men själfva kände de sig bara bortkomna och olyckliga. Tiirismaa, det stolta, stora, vilda Tiirismaa lockade dem oemotståndligt. Ofta när de lågo och kurade på den röda smyrnamattan i hallen, medan vinden sjöng i kaminen, tågade minnena från de stora vidderna in på dem. Deras längtan utlöste sig då i små kvidande skall, hvilka i hög grad irriterade legationsrådet, som låg under behandling för en neura-stenisk åkomma.

Karhu hade svårast att afpassa sig efter de nya förhållandena, Tuulikki med sin nyfikenhet och sitt mera lättrörda hjärta tycktes däremot så småningom finna sig, icke minst på grund af den hyllning, som ägnades henne af den finare slakten, ett faktum som var ägnadt att djupt sår stackars Karhu. Men han öfvergaf aldrig sin kära mamma, så att när denna lättsinniga varelse gaf sig i väg utåt Lill-jans-skogen med ett koppel eldiga beundrare efter sig, såg man Karhu lufsa efter med mörk uppsyn. Finkänslig som han var, ingrep han dock aldrig för att försvara några förmenta rättigheter, utan åtnöjde sig med att aldrig förlora den hvita svansspetsen ur sikte.

Emellertid blef legationsrådet plötsligt förflyttad till Paris, och som friherrinnan ansåg, att de gula hundarne voro en oundgänglig del af hennes promenadtoalett, fingo de följa med till världsstaden vid Seine. En isbjörn kunde icke plågas mer i en menageribur än dessa den kalla nordens barn, då de nu tvungos att vandra på boulevardernas heta asfalt. Augusti-

solen stod som ett röttimmigt klot öfver metropolen. Parkernas torrskrupna blad rördes icke af en vindfläkt. Seinen luktade, och åkarkästarne med sina halmhattar arbetade sig tungt fram i denna ångande bakugn. Långsamt rullade friherrinnans gummihjul ut mot Boulogneskogen. Insvept i ett svall af spetsar och med varma reflexer af den högröda parasollen öfver sitt trötta, vackra ansikte låg hon tillbakalutad mot landåns sidendynor i ljuft däsigt mattighet. Men bakom ekipaget i sufflettens skugga sprungo de båda lapphundarna, flåsande med hängande tungor och släpande svansar. Flanörerna vände sig om och sade: Ah! Quels petits jolis renards domestiques! Småbarnen klappade i händerna åt gulpälsarna med de yfviga svansarna, och parkvakterna stodo länge och sågo efter uppenbarelsen, medan de mumlade något i mustaschen om de amerikanska dollarprinsessornas tokiga påhitt. . .

Så kom hösten, och snart stodo boulevardernas trädrader som risiga kvastar mot den gråa himlen. Alla tecken tydde på, att kölden, en släng af den nordiska kölden, skulle hålla sitt intåg i fransmännens hufvudstad.

En dag hade friherrinnan förmiddagsmottagning. De kinesiska kopparnes klirr, sidenets frasande och parfymernas ångor fyllde rummet med denna stämning, som är de förnåma damernas lifsluft. De båda lapphundarne lågo med nosarne borrhade in i isbjörnsfällan framför cheminén. Det var liksom ville de i den döde jättens hvita päls finna en liten fläkt gömd från de trakter, mot hvilka deras blod ropade. Då var det plötsligt, som om något främmande och dock så bekant svepte genom rummet. En lukt som trängde igenom mes délices och rivierarosornas doft, ett budskap som kom ett par hundhjärtan att sprängande klappa. Samtidigt lyfte de vädrande sina nosar, och så med ett skutt voro de vid fönstret. Men det var för högt. Småtjutande och darrande af ifver väntade de, att uppmärksamheten skulle vända sig mot dem. Hvad går åt hundarne? undrade friherrinnan och sväfvade fram för att utforska anledningen. Hon böjde undan den hvita skjutgardinen.

— La neige! ropade hon inåt rummet.

Oh! La neige! ljöd ekot i alla tonarter.

Och verkligen. Det yrde hvitt på boulevarderna. En kraftig nordan sopade in mellan husraderna. Huttrande sökte vandrarne skydd i spårvagnar, droskor och portgångar. De sista höstlöfven rullade längs marken som en hop jagade råttor. På ett par minuter var det nästan tomt därute. Glömska af s'n uppfostran började nu Karhu och Tuulikki kraftigt skälla, medan deras ögon och svansar tiggde och bådo. Så fick då betjänten befallning att föra ut de båda "vilddjuren" i det barbariska vädret.

När skallet dött i trappan, sade argentinska sändebudets gemål något mycket litet djupsinnigt om hembygdskänslan till japanske legationsskreterarens lilla dockfru. Men det gjorde ingenting, att uttrycken voro uttuggade och fadda. Två par melankoliska svarta ögon förstodo hvarandra, och det var hufvudsaken.

Lady Platt åter, som älskade Montreux om vårarne, Egypten om vintrarna, Paris om höstarna och Scheweningen om somrarna, förkunnade med sin kalla släpande stämma att hon icke kunde förstå, att begreppet födelsebygd kunde bringa icke bara folk utan äfven oskäligen djur så där ur fattningen. Hon var född på en ostindisk ångare, just när Englands hvita klippor sköto fram ur diset, men hennes barndom hade förlutit på ett gammalt slott i Sussex. Hon kände aldrig någon längtan efter det där dimlandet, där hon alltid fick luftrörs-

Använd endast

KOCKUMS

PANSAR-Bmaljerade

GJUTNA GRYTOR.

Giffria.

Solida.

KALMAR ÅNGKVARNS A.-B:s

KALMAR 1:ma

- RISSTÄRKELSE -

OBS! Guldmedalj i London 1906.

tillverkad på landets modernaste stärkelsefabrik, utmärker sig särskildt för **hvit-het, renhet och styrka.**

Finnes hos hvarje välsorterad spicerhandlare i hela riket.

katarr. London var dessutom för smutsigt och pretentiöst och landsbygden öfvermåttan horribel. När hon hade sagt detta, tystnade hon, ty hon hade fått syn på den unge svenske betjänten, som stod i dörröppningen med lakanshvitt ansikte och skakade.

— Hvad har hänt, Josef?

Friherrinnan sparkade undan sitt släp och tryckte spetsnäsduken mot munnen.

— Herre Gud, friherrinnan — di har kört öfver honom... ligger där nere så stel som en död råtta... Det syns inte något på'n, men vagnen gick rakt öfver magen — eller kanske det var ryggen... Tuulikki står och slickar nans päls och morrar, när man kommer nära... Dom var så glada, friherrinnan, när di luktade snön, att di voro som yra i hufvudet... hoppade och skällde så... har aldrig sett dom så muntra... och snön yrde och så... ja, så kom där en spårvagn, och karlen

såg honom inte. Den klämtade, men det stackars kräket sprang rätt emot honom med nosen i vädret som ville han... ja, gudvet, hvad han ville... och så... ja, det var förskräckligt... men jag rör inte för det, goda friherrinnan!

Den lille betjänten snyftade till. Han glömde för ett ögonblick, att en tjänare i ett fint hus inte får visa några känslor. Han grät en skvätt som ett godt barn och torkade sina varma tårar med afvisidan af handen...

Karhu blef begravd på den fashionabla hundkyrkogården, där dyrbara marmormonument tolka rika människors saknad efter dyrkade fyrbenta älsklingar.

Tuulikki magrade hastigt efter Karhus bortgång och gick och hängde med något oändligt sorgset i sina stora svarta ögon. Le petit renard, som kvarteret kallade den gula lapphunden, släpptes hädanefter aldrig ut på egen hand, utan fick följa sin härskarinna, ledd vid

en silfverkedja och med en kokett krusflorosett i nacken.

Detta var för mycket.

En morgon, när frosten glittrade på boulevardernas asfalt, stal sig Tuulikki ut och kom icke igen. Man annonserade och gjorde dyrbara efterforskningar — allt förgäfvades. Djuret tycktes uppslukadt af miljonstaden. Men ett par år därefter hittade en drefkarl ett gulpälsadt kadaver i parken vid Rambouillet alldeles i en uthuggning, hvarifrån blicken öfver slättens dimmor famnar ett aningsfullt fjärran. Några dagar därefter gick genom parispressen en notis, som visste förmåla, att man på presidentens jaktmarker hittat en död råf af ovanlig storlek och skapnad.

Tuulikki står nu i glasskåp på statsmuseets zoologiska afdelning och demonstreras som en naturens nyck.

Bland miljardörer och "skyskrapor".

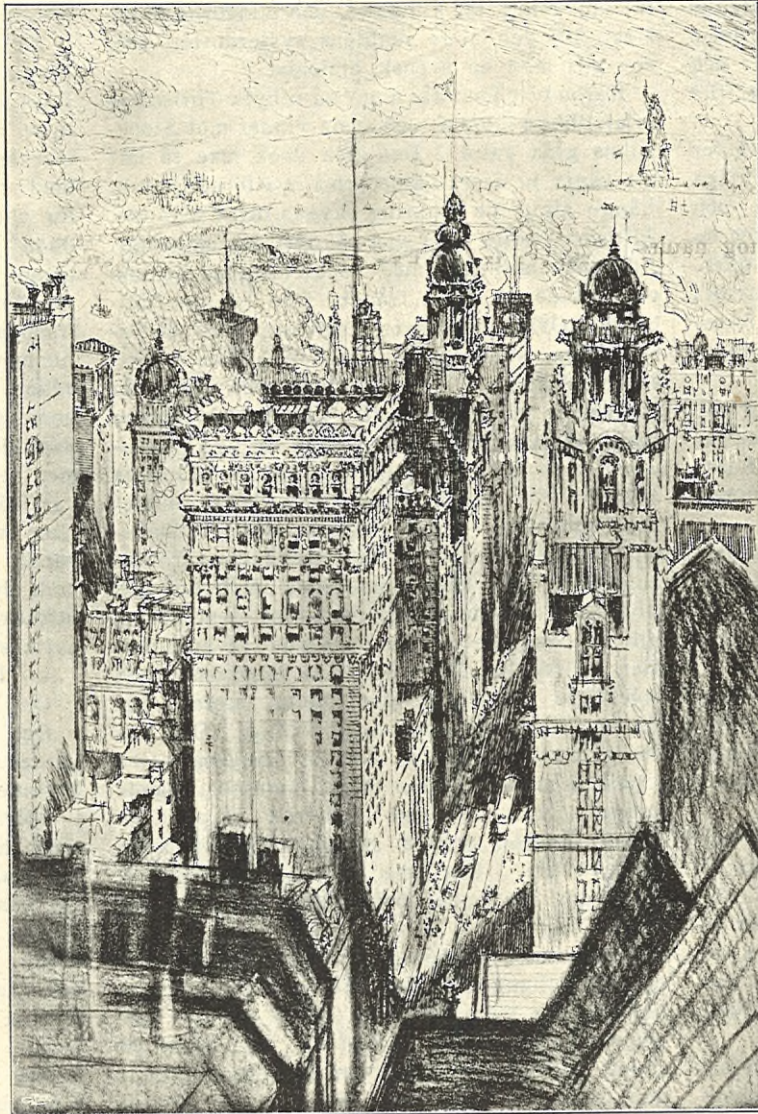
(Forts. o. slut)

Huru de amerikanska damerna tillbringa sina förmiddagar.

DET FINNES ingen kvinna i världen mer nöjeslysten än amerikan. Detta är ett faktum, och det finnes intet, som de sätta högre än "to have a good time". Jag vill just ej rekommendera de amerikanska kvinnorna till hustrur eller såsom mödrar. Deras mesta tid är upptagen af bridge, till och med på förmiddagarna, samt lunch i sällskap med goda vänner på restauranter eller i hemmet samt af matinéer på teatern. Jag blef flere gånger inbjuden till förmiddagsbridge, men jag svarade alltid afböjande. En lunch på Sherry — damernas paradiset och restaurant par préférence — frestade mig likväl.

Jag afhämtades af en väninna med en elegant automobil. En liten bedärande kupé, med speglar inuti och ett blomsterglas fyllt med orkidéer. Min väninna bar en mycket fantastisk toalett under sin eleganta päls. En guldbroderad klädning i empir, som smög sig väl utmanande efter hennes gestalt. Därtill en kastrullformad hatt med breda brätten, allt af guldbrokad, samt långa hvita paradisfågelsfjädrar. I allmänhet kläda sig dock de amerikanska damerna mycket smakfullt och väl samt äro ofta bedärande vackra. Nåväl — anlända till Sherry, slogo vi oss ner i den stora matsalen, uppfyllt nästan uteslutande af damer. Visserligen syntes en och annan herre, men de flesta äro vid denna tid upptagna af business i down town. Stim, sorl och glädlig musik möta oss. Önskar ni en "cock tail"? frågar min värdinna. Jag ser undrande på henne. "Ja, många af mina vännor," säger hon, "börja lunchen med en cock tail." Vi inkränka oss emellertid till vitt vin, ostron, kyckling och smultron.

Det är verkligen intressant att kasta en blick på alla de vackra damerna omkring oss, bland hvilka min värdinna ej utgör ett undantag. Och hvilka smycken! Jag ser t. ex. vid ett

En svensk dams intryck af New York-societeten.

intagen lunch skynda vi alltså till Metropolitan, Operahuset. Till det yttre fult, men salong och scen stortartade. Farrars spel, isynnerhet i dödsscenen, var utmärkt, och hennes röst och utseende som alltid mycket tilltalande. Operan gafs i sin helhet utomordentligt väl. Det är också den största dragningskraft New York äger. Här liksom på restauranterna uteslutande damer. Knappt ett manligt väsende syntes.

Efter operan begåfvo vi oss till vinterträdgården i Plaza hotell, där alla mondäna damer samlas till "five o'clock tea". Återigen musik och elegant toaletter. Vid 7-tiden — dinertimmen — åka damerna hem till sina män. Dessa få då sola sig ett par timmar i sina fruars åsyn. Ja, sådan är den amerikanske mannens lott!

Ett drawing room.

"Hvad menas med inbjudning till ett drawing room?" frågade jag en dag min make. "Det äger rum om 14 dagar."

"Well," sade han, "det är ett väl-görenhetsverk. En massa damer ställa sig i spetsen, och så ha de en glad supé, musik, deklamation och dans fyra gånger eller så på vintern i olika familjer. Dessutom ge de stora årsbidrag, som tillfalla de fattiga!"

"Ska man vara elegant?"

"Naturligtvis, stor toalett. Där blir ett par hundra personer."

Mycket riktigt: mrs M-s salonger voro till trängsel fyllda, då vi inträdde kl. 10 på kvällen. Sedan vi stående ha konverserat en stund, hvarunder bjöds ananas bowl i glas, ordnades i hast några stolsrader i en stor lysande sal, och vi slogo oss ned för att höra sång.

Jag blef strax ganska öfverraskad att se en norsk bondflickedräkt och höra en norsk stämma, som sjöng Grieg. Ej för omusikaliskt. Det var en fru eller fröken, som man fiskat upp såsom något originellt. Därpå följde föredrag af en ung danska, som på flytande engelska,

bord mrs R. Vanderbilt med sin irländska friska typ, mrs J. J. Astor med sina aristokratiska drag, mrs P. Lydig, känd för sin vackra dekolleté, miss Townsend, en af de skönaste debutanterna etc. Dock är detta ej juvelernas rätta timme; det är på en operakväll man ser miljardörskorna i hela deras glans, med större och smärre briljantdiadem på håret och långa briljant- och pärlkedjor, som räcka dem till knäna.

Det var vår afsikt att efter lunchen bevista en matiné på Operan. Man gaf Bohème, med Geraldine Farrar och Bonchi, hvilken nästan öfverträffar Caruso. En enastående varm och klingande hjältetenor har denne lille italienare. Han är en mycket stor favorit i New York. Efter

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förtut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portofritt!

Idun 1892 2:—
Idun 1893 (nr 1 felas) 2:—
Idun 1895 (utan julnummer) 2:—
Idun 1903 (med julnummer) 4:—
Idun 1904 (med julnummer) 5:—
Idun 1905 (med julnummer, nr 28 felas) 5:—
Idun 1906 (utan julnummer, nr 25 o. 52 felas) 5:50

Idun 1907 (med julnummer) 6:—
Iduns julnummer 1894 0:20
Iduns julnummer 1898 0:20
Iduns julnummer 1905 0:50
Barngarderoben 1905, komplett 2:—
Barngarderoben 1908, nr 4 o. 5 felas 2:—

LÄS!

fast hon ej längre än ett halft år vistats i NewYork, höll föredrag om Grönland. Mycket piggt och bra gjordes det. Så uppfördes några solodanser af en ungersk danserska; därpå följde deklamation af en amerikan. Sedan åter sånger af Grieg; och så var det slut.

Alla ville höra mig tala med — som de trodde — mina landsmän. Jag frågade då norskan, hvarför hon kommit till Amerika. Hon hoppades kunna slå sig fram på sin röst och hade storartade framtidsvyer.

Vid 12-tiden serverades supéen. Mina damer, jag ber få påpeka dess enkelhet. Sandwiches, hönsmajonnäs samt glass och därtill en vinbål! Efter kaffet trädde dansen med lif och lust af både gammal och ung; ingen syntes blaserad. Vid 3-tiden bröto vi upp. Då stod glädjen ännu högt i tak.

“Hvarför inför man ej drawing-room aftnar i Stockholm? Det borde man göra,” sade jag på hemvägen till min man.

En middagsbjudning.

Nu vill jag beskrifva en amerikansk middag. Inte precis att de amerikanska middagarna skilja sig så obeskrifligt mycket från våra egna härhemma, men det finns ju alltid ett visst “special” för hvarje land.

Vi voro inbjudna till miljardören S. på en mindre diner, med teater efteråt. Det skulle endast bli en intimare krets. Jag tog naturligtvis i alla fall min bästa pariserklädning på. Vi anlände och passerade flere gula, gröna, hvita salonger och kommo så till den blå, och där sväfvade värdinnan oss till mötes i en blekblå chiffongempir-klädning med en stor blekblå chiffonghatt, som klädde hennes pikanta ansikte, hvilket tack vare smink och en rödblond chevelyr såg mycket ungdomligt ut. Hennes unga dotters toalett var anspråkslösare, och hon hölls i bakgrunden af sin mamma. Jag blef något förvånad att värdinnan — hemma hos sig — mottog oss i hatt, men den klädde henne, och hvad gör ej en amerikanska för hvad som klär?

Sedan gästerna anländt, serverades dinern i en mycket originell och vacker matsal. Rummet var alldeles rundt, bordet rundt, hela rummet dekoreradt i hvitt, och midt på bordet en kolossal silfverkorg med hvita rosor! Belysningen, som var mycket dämpad, bestod af små på bordet stående elektriska silfverlampor med skära skärmar. Ofantligt fördelaktigt för damernas hy!

Matsalen var deliciös. Alla förnämre hus ha franska kockar. Af rätterna påminner jag mig särskildt en fiskrätt, som är egen för New-York, kolossalt dyrbar och mycket välsmakande; den heter *plank shad*. Efter middagen gjordes uppbrott för teatern.

Jag vill påpeka, att jag aldrig hört några tacksamhetstal hållas vid amerikanska middagar; det brukas mycket sällan — men väl andra tal; att jag heller ej varit vittne till några af de öfverdrifter och akrobatupptåg, som så ofta stå omtalade i tidningspressen. En amerikansk middag går fullt ut lika chic till som hemma hos oss.

“Will you have some powder on your nose,” sade värdinnan skämtsamt, då vi stego från bordet, och förde oss, damer, in i en bedärande budoar för att justera oss för teatern. Det var ett litet juvelskrin i blekblått, detta rum; alla toalettpjäser på spegelbordet voro af gediget guld med värdinnans monogram på. Vi begäfvos oss därefter med automobil till teatern och sågo en mycket glad pjäs; hvarpå vi foro

“Årets tolf kapitel.” Inbjudning till pristäfling.

Bland de många intressanta nyheter, som Idun förbereder till nästa årgång, vilja vi redan nu framhålla en serie *månatliga pristäflingar* under rubriken “Årets tolf kapitel”, vid hvilka för hvarje gång kommer att utdelas ett pris af 100 kr. eller sammanlagt

Tolfhundra (1,200) kronor i pris

för de bästa insända artiklarne öfver olika för hvarje månad uppställda ämnen. Det första ämnet, afsedt för januari, lyder:

Husmodern — familjens finansminister!

Ett kapitel om hemmets bokföring, och hvad därmed sammanhänger.

Och inbjudna vi härmed alla dem af våra läsare, som sitta inne med några erfarenheter, tankar och förslag i detta för hemmen viktiga kapitel, att med pennan i hand delgifva dem åt Idun. Täflingsartikel, som icke gärna i längd bör öfverstiga 4 Idunsspalter, insändes till *Iduns redaktion, Stockholm, senast den 30 november* och förses med påskrift: “*Iduns artikeltäfling*”. För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utbetalas ett pris af 100 kr., och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af Iduns januari-nummer.

Stockholm, 31 oktober 1909.

REDAKTIONEN AF IDUN.

till restaurangen Sherry, som jag förut talat om, och där en mycket munter supé följde. Strax bredvid oss hade vi ett stort ungdomsbord, där intet förklade stod att upptäcka. Som man vet går det fördomsfritt till i dollarlandet.

Klubbar.

Innan jag slutar mina små skisser, vill jag tillägga något om klubblivet, hvilket i Amerika florerar mera än annorstädes. Kvinnorna hafva nästan lika många klubbar som männen, och äro de nog både till nytta och nöje. Tillfälle att diskutera, deklamera, höra vacker musik, att på intellektuellt sätt utveckla många annars dolda gåfvor och egenskaper är klubblivet behållning, men mycken tid tages för visso däri genom från hemmen.

Jag träffade t. ex. på en äldre dam ur societeten, som var medlem af 18 klubbar och 24 välgörenhetsstiftelser och som, fast hon var gift och hade barn, faktiskt endast sof hemma; annars syntes hon aldrig i hemmet annat än på sina mottagningar hvar söndag kväll.

Att uppräknas alla kvinnoklubbar i NewYork lönar sig ej, men vill jag beskrifva en mindre och exklusiv sådan vid 46:e gatan. Föreståndarinnan, en charmant lady, mrs Lapham, var en af mina vänner. Denna klubb påminner något om Lyceum-klubben i Paris. Den hade

sina många salonger och läsrum, en större och en mindre matsal, sitt turkiska bad, sina hygieniska manikyrrum och hårfrisörtrum samt en massa gästrum.

Klubben är egentligen afsedd för de damer, som komma till staden för en kortare tid, att bo angenämt samt inbjudna sina vänner. En trefflig och lugn plats, där man kan studera och sköta sig, men någon litterär klubb är det ej.

En sådan var däremot Mac Dowell-klubben, som vi ofta besökte. Där funnos för öfrigt både damer och herrar. Här hörde jag en del förvånande goda föredrag i musik och litteratur, hållna af kvinnor. En annan mycket trefflig klubb var National Arts-klubben vid Gramercy Park. Äfven denna var för damer och herrar. Där såg man mest konstnärer och målare. En god utställningslokal hörde till klubben och ett omväxlande program af allehanda förlustelser för medlemmarne minst 2 gånger i veckan.

En annan framstående artistisk klubb är Union League-klubben, som är mycket känd. Min vistelse i NewYork, som blott varade ett par månader, lät mig just insupa bouqueten af alla dessa olika förströelser. Emellertid — om jag tilltalades af mycket i dollarstaden, såg jag nog också medaljens avfvisida. Säkert är i alla händelser, att en främling sällan träffar på ett älskvärdare bemötande, vänligare, gästfriare hem än i det ofta förkättrade NewYork. Go and see four yourself! —

ANNA HALL.

En trotjänarinna.

HANNA GÖRANSSON.

ATT TROGET TJÄNA andra, att offra sitt lifs bästa krafter, ja, hela sin lefnad åt outtröttlig kärlekstjänst, har varit och är *Hanna Göranssons* lefnadsmål och lifsgärning.

Det är med anledning af att hon, denna krona bland trotjänarinnor, på sin 70-årsdag den 3 november jämmt ett halft sekel verkat i en och samma familj, som hennes bild kommit in i Idun.

Född i Västbo i Småland var det där hon först kom i dåvarande komministerns sedermera regementspastorn vid Första Göta Artilleriregemente i Göteborg, H. Lönegrens hus. Här i Göteborg, där hon tillbragt de senaste 38 åren af sitt lif, har hon gjort sig älskad och aktad inom vida kretsar. För alla, som haft förmånen att få umgås i det ovanligt angenäma och gästfria Lönegrenska hemmet, har “Hanna” varit det bästa och raraste i tjänarinneväg, som kunde tänkas. Det är nog det varma lefvande intresse hon alltid visat för sitt herrskaps vänner samt hennes alltid glada, vänliga lynne — detta är ännu alltjämt lika friskt — som gjort henne afhållen.

Hon har haft den sorgen att nödgas följa den ene efter den andre af familjens medlemmar till grafven. Men för hvarje ny förlust har hon ännu innerligare slutit sig till de efterlevande och ännu outtröttligare verkat för dem. Något mera rörande än den ömma outtröttliga omsorg och vård hon ägnade sin de sista åren af hans lif blinde husbonde kan ej gärna tänkas.

Nu ägnar hon sitt lifs afton åt att omhulda och betjäna den enda återstående af familjen, den äldsta dottern, hvars hälsa under många år varit bruten.

Det är gripande att se dessa båda kvinnors kärlek för hvarandra, gripande att se hur Hanna döljer den trötthetskänsla, som ibland vill öfvervældiga henne, för att kunna göra allt ljusst och lätt för “sin fröken”.

Hanna Göranssons lifs motto har varit löftet: “Som din dag så skall din kraft och vara.” Och det löftet skall förvisso ej svika tills den stund är inne — må den vara långt aflägsen! — då den kallelsen når henne: “Du gode och trogne tjänare — — — gack in i din Herras glädje.”

EVELINA L.—N.

Landets främsta

litterära och konstnärliga illustrerade familjetidning
bör ej saknas i något hem. Pristäflingar hvarje vecka.
Helt år 6:50, halft år 3:25, lösnummer 12 öre.

IDUN

När konstgjutaren jubilerade.

VÅR UTMÄRKTE konstgjutare, alla svenska skulptörers hjälpare och vän, direktör *Herman Bergman* fyllde den 20 dennes 40 år och firade samtidigt silfverbröllop med sitt yrke. Dagen högtidlighölls med en originellfestlighet i konstgjuteriets arbetslokaler vid Roslagsgatan i Stockholm, där blomsterguirlander och flaggdekorationer förnygrade de ärriga murarne och

verkmaskiner och gjutformar dolles af glänsande damastdukar, kristallslipade glas och inbjudande rätter. Så glammades, talades, skålades och hurrades för jubilaren gång efter annan och bronsgubbarne och gipsgudinnorna stodo rundt omkring, skeno af belåtenhet och nickade bifall. Våra bilder tala bättre än många ord om den stämmingsfulla konstnårsfesten.

HERMAN BERGMAN

1. Olof Rudbeck d. ä. Byst af C. Eldh, gjuten i brons på Herman Bergmans konstgjuteri, afsedd att resas utanför Anatomicum i Uppsala. 2 o. 3. Från festen i det Bergmanska konstgjuteriet. Deltagande gäster. Öfre bilden från vänster: bildhuggarinnorna fröken Gerda Sprinchorn, fru Hjördis Nordin Tengbom, fröken Alice Nordin. Nedre bilden från vänster: etsaren A. H. Hägg, medaljgravören E. Lindberg, amiralen o. marinmålaren J. Hägg, skulptörerna Strandman och Fagerberg. Medaljgravören prof. A. Lindberg, skulptören Eldh, etsaren Tallberg och festföremålet. A. Blomberg, foto.

Till kamp mot svälten!

Kursen i Norrköping

är nu en glad verklighet. Fredagen den 22 oktober började 18 f. d. fabriksarbeterskor att i

Marielundsskolans skolkökslokaler — Norrköpings norra förstad — koka, baka, steka, tvätta, skura, sy — och äta.

Med de arbetslösa

Från Iduns kurs för f. d. fabriksarbeterskor i Norrköping. 1. Några af skolköksseleverna med lärarinnan i huslig ekonomi fröken Lisa Ljungberg längst till vänster. En handarbetslektion under ledning af de två församlingssystrarna. Stående bakom: skolföreståndarinnan fröken Aurore Pihl, pastorskan Davidson och fröken Lisa Ljungberg: Eén o. Haglind, Norrköping. foto.

fabriksflickornas öde för ögonen förstodo vi, att "hjälp åt de svältande" härvidlag var att ge dem ett tillfälle till själfhjäl, som på samma gång skulle hålla borta den svåraste nöden.

Norrköping är ju ett af våra största industricentra, och med kännedom om förhållandena där var tvekan inte lång. Några dagars besök på platsen, och där stodo tre frivilliga krafter till vårt förfogande — skolföreståndarinnan fröken Aurore Pihl, fru pastorskan Davidson och lärarinnan i huslig ekonomi Lisa Ljungberg.

Ö. Eneby församling upplät sin präktiga väl-inredda skolkökslokal, belägen i norra förstaden — där största delen af arbetarbefolkningen bor — mot det rimliga villkoret, att där boende flickor först komme i åtanke. En annons sattes in i ortstidningarne, och redan andra dagen hade fler elever anmält sig än kursen kan mottaga. Idun har anslagit 300 kr., hvilka pengar de snälla och praktiska ledarinnorna tumma och vända på för att få det att räcka en månad. Litet matvaror ha lofvats som skänk af några intresserade norrköpingsbor, men för resten stå — de 300. Och då ämna de äfven söka bespisa tio barn!

Skeptiska anmärkningar gjordes nog af klokt folk — "Inte vill så'na flickor lära sig något! Man ser väl, hur det går med skolkökskurserna på kvällarne — de komma en eller två gånger och se'n tröttna de."

Men klokt folk vet inte hvad **nöd** har för en fostrande verkan, och klokt folk tänker inte på, att det är svårare att efter en lång dags fabriksarbete ägna också de fattiga kvällstimmarerna åt arbete, som dessutom bara återkommer några gånger i veckan, så att intresset hinner slappna mellan hvar gång. Helt annat är att hela dagen syssla med det, då hålles intresset spändt, krafter och håg räcka till och man märker sina framsteg.

Ni skulle se norrköpingsflickornas ifriga ansikten och rappa fingrar. För dem är Iduns lilla kurs det Sesam, öppna dig! som skall slå upp porten till ett lif af anständig bärning. En månad i hushåll är visserligen, ej mycket, men det är dock mer än intet och lägger en grund, som husmodern sedan kan bygga vidare på. Om kursen skall vara effektiv, måste Iduns husmödrar behjarta detta genom att hjälpa dessa flickor till platser och ha tålamod med nybörjaren.

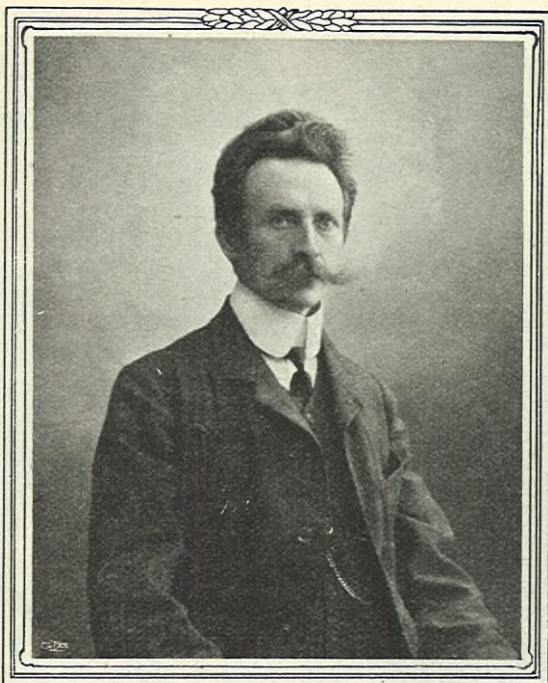
Kursen börjar med en kort morgonbön kl. 1/2 9 f. m., hvarefter frukosten lagas och serveras 9.15. Eleverna äro indelade i tre hushåll med hvar sin husmor, jungfru och bakfru. Under förmiddagen ges en liten föreläsning om den blifvande middagens sammansättning, tillagning och pris, hvarefter praktisk tillämpning följer. Efter en timmes rast samlas flickorna åter, nu till sömnad, med någon af ortens diakonissor som lärarinna. Det är julkläder åt fattiga, som klippas till, sys, ändras, lappas och rustas. Klockan sex serveras gröt, som sedan middagens eldning stått och puttrat i en koklåda. En kort aftonbön och dagen är gånge. Det är konturerna af den kurs, ni hjälpt till att bekosta.

Men det finns fler fabriksflickor, som gå och längta efter en dylik kurs, både i Norrköping och annorstädes.

Finns det någon, som intresserar sig för denna gren af praktisk hjälp mot svälten, så låt Idun veta det i kontanter. Eller föranstalta om en kurs å närmaste fabriksort.

Bara ni gör något!

EIRA HELLBERG.

"Elf Norrbo".

En historia om Pinn-Kalle'n, som blef författare.

BERODDE vår litteraturs välfärd på mängden af författare, så finnes ingen anledning till misströstan. Men den höga numerären till trots äro de, som ha något personligt att ge, fortfarande i minoriteten. Den, som på sista tiden framträd under signaturen "Elf Norrbo", kan med skäl påräkna att bli uppmärksam. Hans senaste bok: "Magerlandet—Fagerlandet" ökar de goda löften han redan gifvit, och därför kunna några ord om hans ovanliga litterära karriär väl försvara sin plats i Idun.

ATTEN NORRLÄNNING står bakom denna psevdonym är lätt att förstå, äfven om man ej fäster sig vid namnets utpräglade Norrlandsklang. Ty allt från de första skisserna med den okända signaturen "Elf Norrbo" — det var i sista årgångarna af *Varia* — och se'n man läst hans trenne 1908—1909 utkomna böcker "I norrsken och sol", "Rallare" och "Sköflare" — den senare i dramatisk form — är det tydligt nog, att den s. k. norrlands-litteraturen här äger ännu en utöfvare, och därtill en som kan räknas till de mer begåfvade och löftesrika.

För att höra till den norrländska författargruppen har han också blifvit ovanligt sympatiskt bedömd af vår litterära kritik, hvilken här tycks ha mött någonting mer och starkare än det, som med en viss leda nämnes Pelle Molineri. Fastän helt och hållet fri från anklagelsen har han ju ej fått gå. Det har nu ingen fullständigt lyckats undslippa — inte ens Ludvig Nordström med sin duktiga teknik och sitt vägande anglo-kulturarf i blodet. Och det är nu kritikens manér — då förståendet af en typisk egenart sviker. Men för att komma sanningen närmare, tror jag, att man lugnt kan fritaga såväl den ene som den andre från Molinsk efterklang.

Dock, ett slags likhet skulle jag kanske finna mellan den ångermanländske diktaren — "denne sönderslitne drömmare" — som L. N. med en viss ömhet nämner honom — och den senast framträdande norrlandsförfattaren Elf Norrbo, ehuru endast den mest tillfälliga; ty med dem båda har det lefvande lifvet handskats rätt ovarsamt och hårdt. Men under det den ene härunder blef en vingskjuten och i förtid bruten, står den andre rak, produktiv och full af lifskraft. Jag vill i korta drag be-

rätta denna förhistoria, som väl är en mer ovanlig inledning till fattareverksamhet.

"Elf Norrbo", hvars privata namn är J. A. Törnblom, härstammar från en gammal spelmansläkt i Hälsingland, där fadern var bygdespelman. Om minnena, som knyta sig till det fattiga barndomshemmet med all dess rikedom på musik, skrifer Elf Norrbo: "Jag ser så ofta för mig fars vackra, sympatiska fingrar, krökta öfver fiolhalsen. Och alla hans mång-hundrade låtar, all hans stora musikglädje sjunger mig jämt i blodet. Till nästan hvarje minne knyter sig en melodi."

Det var nog också godt att ha dessa melodier sedan — som färdekest för en fattig hälsingepojke, den där måste ut och bryta sig egen väg.

Först kom han in som passopp och handlangare vid järnvägsbygget, s. k. "Pinn-Kalle". Här fick han skåda rallarelivet på nära håll. Skåda, begrunda och minnas. Sedan kommo erfarenheter och upplevelser i mängd från kol- och timmerskog, från tjärbränning och fiske i små svarta skogssjöar med ref om dagarne, om nätterna vid bloss. Och emellanåt vedfångst, när bränset tröt, stretande långa vägar med kälktåget öfver axeln. Vid den tiden gjordes äfven en nära bekantskap med vallskogen och dess lock- och lurilåtar, med dans- och gillestugor.

Sedan togo de tunga arbets- och kampären vid på allvar: på åker och i stall vid smedjestad och hyfvelbänk och så allt slags arbete under gradpasseringen vid sågverk och timmerflottning. Och det är ej ett litet minnesförråd, som "Elf Norrbo" haft att samla sig tillgodo under denna tid, då han ömsom stod vid ramsåg och cirkelsåg som filare eller sågare, ömsom skötte hyfvelmaskinen, taxerade skogar, sorterade timmer eller flottade det utför forsarne; eller när han växelvis frös uppe i skogskojar och svettades i brädgården. Äfven vid utlastningar, först som man i ledet, sedan som förman, var han med, och något litet också på kontorstolen.

Och under allt detta var lifvet ofta nog så svårt och trist, och han kände sig själf som på ett sjunkande skepp.

Men huru kom det att leda till arbetet med pennan? Den frågan låter jag honom besvara med egna ord:

"När och hur jag började skriva? Jo, det var under de hårdaste åren — först i dagboksanteckningar. Sedan, när jag kom till Stockholm, började jag på Borgarskolan, som har en god del i mitt skriferi. Det var på 1890-talet, och jag var re'n gammal då. Men jag knogade på. Om dagarne skötte jag mitt arbete vid en brädgård åt Djurgårdshället — skolan om kvällarne, hemläxorna om nätterna. I slutet af 90-talet sände jag in en samling berättelser till ett Stockholmsförlag. Sedan jag väntat två år, gick jag dit — och fick konvolutet tillbaka — obrutet. Året därefter erbjöd sig en — nu afliden — liten författare att skaffa dem till trycket. Han skref af en del af dem och gaf ut dem — som sina egna, ändrade en smula här och där ett namn, en situation. Då miste jag lusten. Tills ändtligen *Varia* tog hand om mig 1907. Märkvärdigt, att jag hållit ut, men jag har kommit att träffa så många riktigt bra människor, som hindrat mig från att gå under — "Molnets broder" som jag så ofta känt mig." —

Och af denna korta historia om många och sträfsamma år synes det äfven, att "Elf Norrbo" ej är "den unge författare" som kritik och publik i allmänhet trott honom vara. Men ungdom har han likväl och ungdomens spänstighet i sitt sätt att se och att med friska och lefvande

Fördelande och smärtstillande

verkar Salubrinbehandling såväl å **hämorrhoider** som å **blodstreckningar i allmänhet**, då det användes utspädt och på sätt som i bruksanvisningen meddelas. Tillhandahålles i Parfym-, Speceri- & Färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co., Akademigränd 1, Stockholm.

IDUNS MODELLKATALOG

Ombärlig för alla sömmerskor och för alla hem. Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorett omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

färger måla det han ser. Hårtill kommer någonting som ofta är autodidaktens särmärke och rikedom framför den skolade kulturmanniskan: han har som "Elf Norrbo" själf skrifver "ett friskare skratt, en ärligare gråt, en rödare droppe blod att färga med." —

Att hans lifsöde ej blef till tragik bör inte enligt mitt förmenande göra denna förhistoria mindre intresseväckande.

Dock kanske jag här till slut skulle kunna finna en omständighet med verkligt mörk grundton. Och det är, att Elf Norrbo jämte sitt författarskap också måste lefva journalistens nötande tillvaro. Ty en dylik tjänstgöring hos tvenne så olikartade herrar — det kallar jag tragik!

MARIA RIECK-MÜLLER.

Lytets börda.

Berättelse af Hjalmar Höglund.

Belönad med hedersomnämmande vid Iduns romanpristäffing 1908.

(Forts. fr. nr 43.)

DÅ KOM EN medpassagerare oförmodadt honom till hjälp. Främlingen hade slagit sig ned midt emot Erik och hade en stund suttit och gifvit akt på dennes åtgöranden och kände förmodligen behof af tidsfördrif, äfven han.

"Ja, det måtte inte vara lätt att sitta och läsa på ett darrande tåg, om man ser illa," sade han inledningsvis.

Erik kände det obehagligt. Jaså, hans blindhet var således redan så påfallande, att en främling lade märke till den! Naturligt nog för resten, eftersom han höll tidningen intill näsan, när han försökte att läsa. Dumt att ens bjuda till i andras närvaro.

"Så får man låta bli att läsa," svarade han afvisande. Ett samtal med honom själf som ämne föll honom icke alls i smaken.

"Medan jag nu var i Stockholm, såg jag en hel hop blinda," fortfor främlingen obesväradt. "Där måtte för öftrigt ha hållits något blindmöte, eftersom jag såg hela grupper af dem. Men hvad som förvånade mig var den otroliga säkerhet, med hvilken många af dem togo sig fram på gatorna. Jag är landtbo och ovan vid stockholmslifvet, och jag kände mig som i en myrstack därinne i gatuvimlet, men de blinda tycktes känna sig fullkomligt obesvärade."

"Det händer sällan eller aldrig, att en blind blir öfverkörd," genmälde Erik och log smått åt sig själf, ty det där hade han icke själf tänkt ut eller iakttagit, det hade han hört de blinda själfva konstatera.

"Ja, det är verkligen sant, att jag aldrig sett en dylik händelse omnämnd i tidningarna," medgaf främlingen. "Jag känner icke mycket till de blinda, men jag har hört sägas, att de kunna åstadkomma fullt monstergilla arbeten, ja, till och med försörja sig själfva med sitt handverk, och det är förunderligt. Undervisningsväsendet måtte stå mycket högt äfven inom våra abnormskolor. Men hur långt de blinda än kommit, så kunna de väl ändå inte reda sig ensamma i allt? Äta t. ex. det kunna de väl inte göra själfva?"

"Nej, det lega de för," inföll Erik spydigt. Främlingen stirrade ett ögonblick förvånad på honom, och så brast han i skratt.

"Ja, en så dumt framställd fråga förtjänade verkligen ett sådant svar," medgaf han skratande. "Men jag menar naturligtvis, att de väl ändå inte själfva kunna servera sig maten?"

"Ånej, i det stycket måste de nog i de flesta fall anlita andras bistånd och i många andra

fall med för resten, ty ögat kan ju inte i allt ersättas af känsel och hörsel. Men i otroligt mycket kunna de dock reda sig själfva, ja, i många flera hänseenden och i långt högre grad, än man i allmänhet är benägen att tro, och de skulle kunna göra det ännu mera, om de bara tillätos det."

Erik märkte själf, att han redan tagit sig an så mycket af blindintresset, att han själfmant ställde sig i försvarsposition för det.

"Ja, det är förunderligt, det är förunderligt!" upprepade medpassageraren. "Men jag såg också mindre vackra sidor hos de blinda. I en spårvagn, med hvilken jag följde ett stycke, satt en blind, som var ganska starkt berusad. En gammal fru förehöll honom det och förmanade honom efter bästa förmåga, men han snäste till henne med en svordom, och det verkade ytterst pinsamt. Det är ömkligt och sorgligt att se en lytt hemfallen åt lasten." — Och främlingen gjorde en beklagande gest med hufvudet och knäppte stilla händerna öfver sin fylliga mage.

Erik rätade hastigt upp sig.

"Och jag hade god lust att göra som den blinde i spårvagnen, att snäsa till slikt snack med en svordom," svarade han uppbrusande. "Ty det är än mera ömkligt och sorgligt att höra människor med sundt förnuft vara så ynkligt korttänkta och trångbröstad af sig. Eller tror ni, min herre, att lytet danar om människan både kroppsligen och andligen och löser den lytte från alla mänskliga lidelser och behof och gör honom till en skinande ängel? I så fall vore det bäst att göra hela mänskligheten lytt, ty det vore ju enligt den åsikten säkraste sättet att föra den raka vägen till himmelriket. Men att fordra att den lytte skall ha större själföfvervinnelse än andra, det är att lägga dubbla bördor på honom. Kan ni inte i stället tänka er, att frestelsen snarare är starkare för den lytte — här den blinde — än för de helbrädda, och att den blinde, som i mångt och mycket är isolerad från det vanliga lifvet och nästan uteslutande hänvisad till sig själf och sitt tankelif, kan ha vida större anledning och behof af att söka en konstlad njutning och eggelse, än hvad fallet är med den seende, som lefver lifvet fullt i allt? För min del anser jag, att det är förklarligare och mera ursäktligt, om en blind hänger sig åt dryckenskapen, än om en seende gör det."

Det var ej utan, att icke främlingen kände sig en smula harmsen öfver tillrättavisningen.

"Ja, ni har kanske rätt," sade han ironiskt. "Och om de blinda hade många sådana försvarsadvokater som ni, så är det troligt, att opinionen bragtes därhän att den räckte dem flaskan och lät dem supa i ro och fred."

Erik bet sig i läppen.

"Ni förstår mycket väl, att jag inte menar det på det sättet," svarade han dock lugnt. "Jag menar bara, att man för de blinda icke bör skapa en särskild moralisk ståndpunkt, utan att man bör bedöma dem precis så, som man bedömer alla andra, ty de äro precis som andra i allting annat utom i det att de begagna känsel och hörsel i stället för syn. Och med detta till underlag skulle jag vilja göra ett ytterligare tillägg. Vår tid är full af barmhärtighet och medlidande för de vanlottade, men hvilken barmhärtighet och hvilket medlidande i allmänhet! Jag vet blinda, som skulle vilja slå sin knutna hand i ansikte på det medlidandet och säga, att det ljuger eller åtminstone är på villovägar; ty det är oftast ett medlidande, som för en slagen hund, som för en tröttkörd häst, ett medlidande, som gifver allmosor och säger: 'här har du, men ställ dig i en vrå, så att du inte är i vägen!' och

med ett slikt medlidande kan en idiot känna sig lycklig och nöjd, men icke den, som trots sitt lyte råkat få behålla sitt själslif oskadadt. Nej, bryt ned de många fördomarna, som döma den blinde oduglig till allt, öppna för honom i stället så många dörrar som möjligt till verksamhet och sök att röja undan de yttre svårigheterna! Det vore en välgörenhet med förståelse och vida bättre än ett allmosebröd till döddagar, ty det skulle göra den blinde till en själfständig och nyttig samhällsmedlem, som kände sig stå på egna fötter. Det måste också erkännas, att tecken tyda på en rättelse i denna riktning och att en del af allmänheten börjat inse fördelen både för sig själf och de blinda af en sådan välgörenhet."

Erik slöt och han förvånade sig öfver sig själf, att han redan hunnit få ett sådant lefvande intresse för de blindas sak och att han redan satt sig så in i deras förhållanden, att han talade för dem som för egen angelägenhet.

Främlingen hade rätat upp sig från sin bekväma ställning, och det ironiska leendet hade försvunnit från hans läppar.

"Ni tycks vara mycket intresserad af denna fråga, och ni har verkligen kommit mig att se saken från en annan sida, än jag förut varit van," gentog han allvarligt. "Och utan elakhet upprepar jag det, att om de blinda hade många sådana förespråkare som ni, så skulle deras sak snart nog föras framåt, dit de sträfva att komma."

Kort därefter steg främlingen af tåget, och Erik var åter ensam med sina tankar.

*

Det var med dröjande steg Erik från järnvägsstationen närmade sig hemmet, och framkommen stannade han tveksam en stund där utanför. Aldrig förr hade han grufvat sig för att stiga in i sitt eget, men nu gjorde han det, ty han kände det med sig, att nu förestod honom hans kanske allra bittraste stund. Men förr eller senare måste ju denna stund komma, och genom att göra våld på sig öppnade han hastigt dörren och steg in.

Elsa satt inne i hvardagsrummet och sysslade med att sy små barnplagg, och bredvid henne stod korgvagnen, hvori den lilla sof, och genom det öppna fönstret kom med den ljumma sommarluften en svag doft af rosor från trädgården.

(Forts.)

Till kamp mot svälten!

NYA GÅFVOR till vår insamling inflyta alltjämt. På grund af bristande utrymme kunna vi emellertid först i nästa nummer fortsätta redovisningen för desamma. Tusen gifvare ha nu helt säkert offrat sin skärf, men vi skulle vilja ha med de tiotusen innan vi sluta! Det vore för den enskilde så ringa offer af penningar och företagsamhet och blejve för våra nitiska systrar i barmhärtighetens tjänst en sådan ovärderlig hjälp. Betänk, det är icke bara Stockholm det gäller, det är hela vårt land med alla dess utarmade små och stora industricentra! De sist utdelade posterna på hvardera 700 kr. till diakonissanstalten och slummen ha fördelats så, att 28 diakonissor öfver hela landet från Luleå och Ostersund till Lund och Kalmar fått 25 kronor hvardera och 6 slumstationer: Örebro, Norrköping I och II, Linköping, Hagalund och Gröndal, hvardera 100 och Karlskrona och Lund hvardera 50 kr.

Från slummen har riktats till oss en bön att dröja med utlämnandet af de medel vi nu ha inestående. "Låt oss få dem längre fram och på en gång att möta den stora verkliga vinternöden med!" sade man till oss. I sanning ett betecknande yttrande, som borde ge oss litet hvar något att tänka på!

Hvarje husmoder Barngarderoben Hvarje sömmerska likaså.
bör prenumerera på **12 häften årligen.**

Pris för helt år 3 kr.; halft år kr. 1:60
Lösnummer 30 öre.

Från scenen och estraden

Karel van Lyseweghe (hr Barcklind) och Jana (fröken Inga Berentz) i "Fränksilda frun" på Oscarsteatern. Ateljé Jæger foto.

Herrar Brovallius och Personne som Olander och Sjövall i "Ett resande teatersällskap" på Dramatiska teatern. Ateljé Jæger foto.

KOMIKEN PÅ SCENEN är numera förbunden med så många skabrösa dumheter, att man snart inte orkar skratta åt eländet. Jag fick ett nytt bevis härpå, då min anmälarplikt härom kvällen förde mig upp till Södra teatern, där en fars med titeln "Tur hos damerna" hade sin premiär. Den stod naturligtvis i frivolitetens tecken, hvilket i och för sig inte är något att korsa sig öfver i en tid, då det sensuella intar en så stor plats i lif och litteratur, men frivoliteten var inte rolig nog för att försona en med de otaliga gånger bevitnade bocksprången af lättfärdiga män och oerfarna små fruars nyfikenhet på det lyckalighetstillstånd, som de vänta sig på andra sidan vigseln.

Andra akten har dock ett ganska originellt kynne tack vare en viss madame Claudine och hennes "konfektion för legitimt och illegitimt linne". Där fick det eljes tunga och släpiga spelet äfven den rätta farten genom fru Ekbergs med lif och karaktär framställda Claudine.

En alltigenom frisk och omedelbar komik strömmar däremot fram ur August Blanches fars "Ett resande teatersällskap". Dramatiska teatern förtjänar varmt erkännande för att ha tagit upp det kvicka stycket — ett af de få inom vår dramatik, som blifvit klassiska. Den odödliga Sjövall är ej blott urtypen för den svenska landsortsscenens heroer från förra seklets midt, hans högtrafande snille, hans förakt för borgerligheten och för de små synpunkterna — allt belyst af en fin själfironi, gör honom dessutom till exponent för en sida af det svenska lynnet, sådant finnes kvar. Herr Personne framställer Sjövalls figur med stor komisk kraft och sanning i karaktäristiken, och dialogens många guldmünt af bestående kvickheter falla finpräglade från hans läppar. Det enda, som klickar, är kuplettöfdraget. Hr Brovallius som den utsultne Olander har apparitionen af naturen, men lyckas näppeligen ge figuren det rätta tragikomiska skimret. Spelet besitter dock flera goda detaljer. Garfvaré Gråström spelas roligt af hr Riego och fröken Zanderholm är täck som teaterdirektörens dotter.

Förpjäsen "En aftonstund på 'Tre liljor'" af Knut Michaelson, utmärker sig för en ypperligt träffad tidstön; det står ovedersägligen ett gustavianskt skimmer öfver den lilla kroginteriören, där Bellman sjunger, den rusige Lidner förbannar sitt lif och Kexel svärmar med sidenkrämardottern. Någon djupare karaktäristik har författaren ej afsett, det hela verkar som

en pastell i lätta, klara färger och är af ett smekande behag. Den lilla situationens olika gestalter tolkas med erkännansvärd stilkänsla af hr Palme, Personne, Lambert, Riego och Envall samt fröken Holm, hvartill komma en regi och en scenisk inramning, där allt är iakttaget, som kan bidra till stämningens äkthet och lif.

På Folkteatern har Frans Hedbergs friska skärgårdsskildring "Rospiggarne" kommit till heders igen och detta med rätta. Ingen af 60- och 70-talsförfattarne kände bättre till Stockholms skärgård än just Hedberg, och hans kärnfriska humor trufdes utmärkt samman med öarnas befolkning därute, hvadan också hans diktning blef innerligast i tonfallet och fastast i formen, då den återgaf skärgårdens folk och natur.

"Rospiggarne" spelas tillika i den rätta tonarten af Folkteaterns artister. Några äro förträffliga och ingen fuskar ifrån sig.

Ett annat gammalt folkklustspel "Öregrund-Östhammar" firar sin återuppståndelse på Södra teatern i en form, som torde trygga det roande styckets lifslängd en tid framåt.

Kgl. teatern baserar f. n. sin hufvudsakliga repertoar på dansken Herold, som flere aftnar i veckan tjuvar med sina bravurpartier i "Carmen", "Bohème", "Aida", "Den vilseförda" m. fl. operor. Som Alfredo i "Den vilseförda" var konstnären ny för vår publik, och hans tolkning af denna uppgift väckte också berättigadt intresse. Vokalt när ju sångaren ej upp till sin svenske företrädare i rollen, hvares lyriska och ljusa tenor lät sångpartiet framträda med hela dess snärjande bel canto. Men aktionen har mera natur hos den danske gästen, karaktäriseringen är djupare.

Violettas roll utfördes af fru Oscar, hvares sång sällan klingat mera klangskön och insmickrande. Hvarje frax fick sin rätta valör, koloraturen var klockren och textuttal motstergilld. Äfven dramatiskt fick partiet sin följdriktiga utformning.

Herr Heblir tack vare telligenta ningskonstnärskonst pelse af stort partiets storförmår han ej men dramatiserar han uppglänsande seth-Schjer-Aida en af sina och dessa båsammans förtredje och fjärtolkning, där det dramatiska och en afrundalltigenom

Julia Culp.

Operans norska gäst, fru Kaja Eide, har uppträtt i "Madame Butterfly" och visat sig vara en mycket

rols Radamés sångarens inframställ- också en skavärde. Sångvulna hållning fullt återge, tiskt behärigheten på ett sätt. Fru Lykven har som bästa roller, da artister tillläna åt verkets de akter en det vokala och får en fyllighet ning, som äro konstnärliga.

talangfull dramatisk sångerska. Röst och apparition passade väl i ramen till den japanska kärlekstragedien.

På Oscarsteatern tyckes "Fränksilda frun" ha blifvit en varaktig succés. Libretton är dock icke öfver sig munter och musiken föga originell. Men där finns en vacker och dansskicklig hofsekreterare vid namn Carl Barcklind samt ett par förtjusande kvinnor, hvilka i adresskalendern och på teateraffischen träffas under namnen fröken Inga Berentz och fru Emma Meissner, och som sjunga, dansa och lefva lifvet på ett allt annat än tråkigt sätt. Herr Ringvall lägger ytterligare ett plus till munterheten genom sin jovialiska härmning af en känd stockholmsk affärsmatador. Toaletterna lysande. Men lvarför ackompanjerar orkestern så starkt? Rösterna äro Oscarsteaterns svagaste punkt.

Bland konserterna ha de märkligaste varit Edouard Rislers Chopin-afton och Hennebergkonserten. Som Chopintolkare tillhör Risler ej de bästa vi hört, men han är en alltför gedigen pianist för att ej med värdighet och pietet framföra den store klaverkomponistens härliga verk.

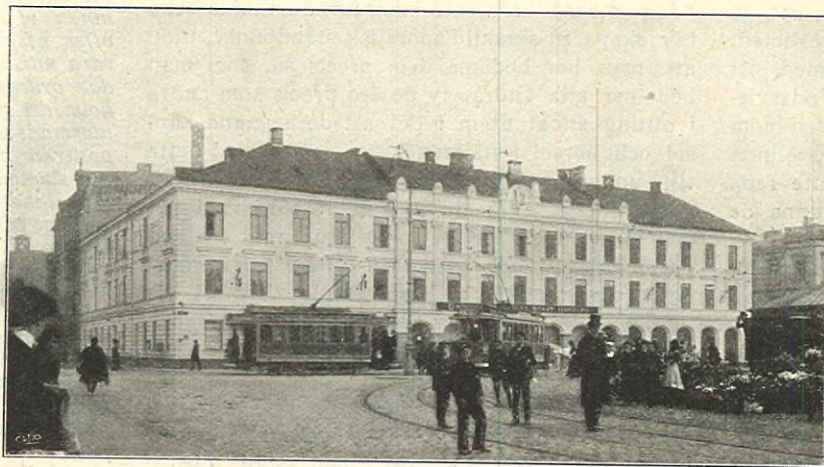
Richard Henneberg, den framstående orkesterdirigenten, ämnar nu återupptaga sin sedan många år afbrutna verksamhet som pianist, hvartill denna konsert utgjorde introduktionen. Hans pianistiska skicklighet kom bäst till sin fördel i Liszts "Waldesrauschen" och en vals af Strauss-Tausig, hvilka båda spelades briljant.

En konsert, som lofvar att bli af intresse, gifves här den 4 november af konsertsångerskan Julia Culp holländska till börd. Hon säges ha en utmärkt altröst, som hon behandlar med stor sångteknisk skicklighet, och hennes konstnärliga antecedentia påstås vara lysande.

Sålunda har hon konserterat i Tyskland, Spanien, Italien, Österrrike, Ryssland m. fl. länder och därifrån hemfört loford, hvilka, om de icke äro öfverdrifna, beteckna henne som en mycket betydande sångartist.

Till sist ha vi att påpeka ett märkligt teaterjubileum i landsorten, då 100-årsdagen af Malmö teaters tillvaro högtidligt hölls af Ranfts operettsällskap med en festföreställning, som gafs inför fylld salong. Sällskapets regissör, fru Sie Christiernsson, uppläste en af redaktör A. Fjælner författad prolog, hvarefter operetten "Musette", gifven med fart och godt lynne, utfylde festprogrammet.

ARIEL.

Malmö teater, som i dessa dagar firat sitt 100-årsjubileum. Ateljé Jonn foto.

Uppgift livvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Edor figur fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta Pappersmönster.

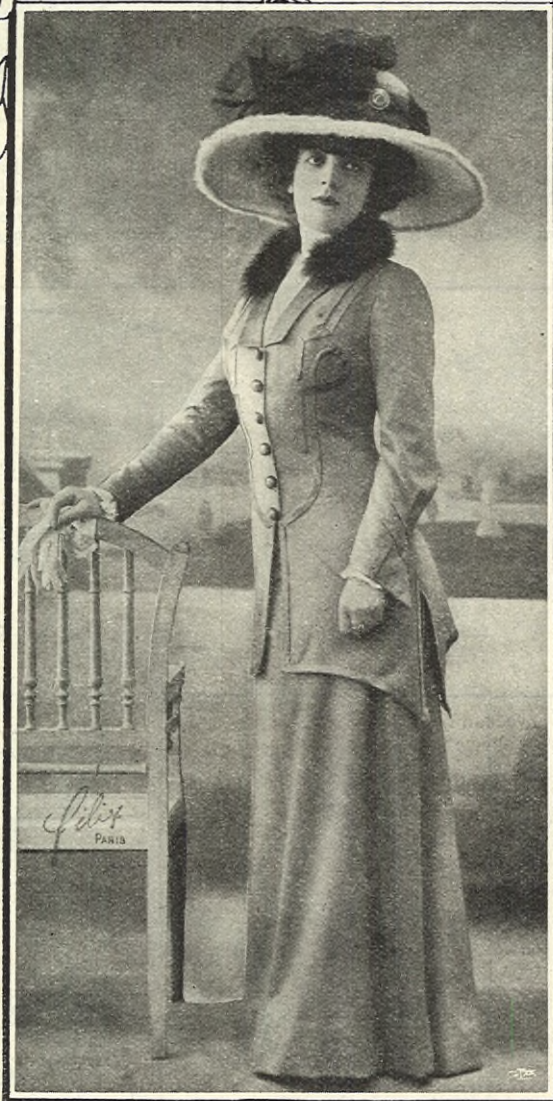
Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Blåsilf 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då återfåjas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition utföljd af likvid insändes till Mästersamuelsgatan 43, Stockholm

Iduns Mönsterafd.

Från Rue de La Paix till Strandvägen

DET ÄR ALLS ICKE ROLIGT att tala om moder just nu; det enda, jag ur djupet af mitt modekröniköshjärta kan önska er, är att er garderobs författning tillåter er att hoppa öfver detta året ifråga om klädningar, så att det icke lämnar något spår efter sig; om ett år eller mindre måste utsikterna vara ljusare. Låtom oss alltså icke använda vår tid till onyttiga lamentationer, utan i stället använda den till en liten konversation "oss mödrar emellan". Det är våra små och stora flickebarn jag ämnar be för — med den utveckling civilisationen har fått i Sverige gäller icke den gamla satsen "som man är klädd blir man hädd" fullständigt suveränt för de storas vidkommande, men på det mera utvecklade barnastadiet grasserar den utan några som helst restriktioner. Jag tror det är möjligt att hvad jag själf i den vägen sett har lärt mig att en liten smula öfver-

Modell Chary. Dräkt af gammalblått kläde, garnerad med siden och skinnkrage. Félix foto.

drifva detta; för min fantasi stå våra flickskolor som stora anstalter för magasinering af barns, och i detta fallet äro flickorna värst, grymheter mot hvarandra, allt under det de lära sig det mesta af hvad de behöfva och en hel del annat också. Om någon mor, som läser detta, har en dotter i skola, och barnet vantrifs utan att kunna ge fullgiltiga skäl för detta, och utan att betygen lämna upplysning om saken, må hon då tänka efter om hon själf gjort allt för att göra dottern så osårbar som möjligt! Är det aldrig något fattigt, löjligt eller värdslösadt i barnets dräkt, som kan ge kamraterna anledning till de halfkvädna speglosorna och den oberättigadt öfverlägsna tonen? Småflickor äro så stora snobbar i allting, ofta omedvetet och utan att sätta denna samma snobbighet i system, men de ha alltid mera försyn för en kamrat hvars dräkt imponerar på dem och låter dem ana, att flickan har en auktoritet bakom sig. Jag är öfvertygad om att många mödrar och många unga flickor, som ännu icke lämnat skolan, skola anse allt detta bra mycket öfverdrifvet, och mångenstädes kan det dess

Modell Doeuillet. Kappa af sälskinn med krage och manschetter af björn.

Modell Weeks. Klädning af grå silkesmusslin med draperad kjol och lif, broderad med pärlor

GWEN.

bättre nog vara det, men jag är öfvertygad att det lika ofta håller streck, och framför allt oftare än mödrar och lärarinnor ana.

Detta om de utomstående faktorerna — men äfven för barnets egen skull, för hennes karaktärs utveckling är jag öfvertygad om att det är aldeles ofantligt farligt att enligt häfdvunnet recept få höra, "att hon är visst icke söt, hon skall aldrig tro att hon ser bra ut, men om hon bara är snäll, så gör det ingenting". Det ligger nu en gång i kvinnans natur, vare sig hon är liten eller stor, att vilja vara så behaglig som möjligt, detta är ingen syndig fåfänga, utan en sund och hedervärd själfuppehållelsedrift, en kvarleva från den tiden, då kvinnans enda vapen lågo i sådana och liknande egenskaper, och säkert är att ännu, kåsörerna må säga hvad de vilja, har aldrig någon kvinna blifvit olycklig endast för att hon var vacker, men väl många endast för att de varit fula. Det är alltså både en stark och hedervärd egenskap hos den lilla flickungen, att hon är angelägen om att vara så tilldragande som möjligt. Må mödrar först tänka på att de små råfungarne säkerligen äro mycket glada och stolta, om de ha hvassa och vackra tänder, innan de om sitt lilla människobarn talar om fåfänga och syndighet. Och till sist ett rent praktiskt skäl: tror flickan att det icke är något i vägen med hennes utseende, så oroar hon sig icke öfver det, och till och med jag medger gärna att det icke är nödvändigt att barnet allt för mycket dväljes vid dessa och kringliggande frågor! Endast icke mödrarna vänta sig allt för mycket omedvetenhet hos varelsor, hos hvilka hvarje annat spår af intelligens väcker stormande förtjusning!

Min spalt,
din spalt
alla vackra
flickors
spalt

Ritad och skriven
af
Waldeck.

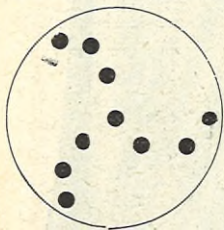
MEGAN VI NU alla gå i spänd väntan att få se resultatet af Iduns pristäflan mellan artisterna om den snillrikaste teckningen af »Stockholmskan», har jag kommit att fundera öfver, huru andra karlar än tecknare och målare — d. v. s. vanligt hyggligt och ordentligt folk — uppfatta kvinnan i helg och söcken. Jag framlägger här-

med de slutsatser, till hvilka jag kommit i en serie af mig själf prisbelönta teckningar. Kanske ge de icke alltid ett fullt adekvat uttryck för vederbrände manspersoners uppfattning — men hvad gör det, hur man behandlar manspersoners uppfattning! Äfven jag kan ju fela, och förlåtelsen ger jag mig själf, så det blir nog bra.

VECKANS PRISTÄFLING

PRISTÄFLING N:R 41.
BLOMSTERRABATTEN.

Ofvanstående cirkel föreställer en blomsterrabatt, på hvilken utplanterats 10 stycken krukväxter. Trädgårdsmästaren har fått i uppdrag att inom denna cirkelrunda rabatt anbringa ytterligare tre cirklar af en liten kantväxt, dock så att icke mer än en af krukväxterna

får finnas i hvart och ett af de härigenom uppkomna fälten. Hjälp trädgårdsmästaren att finna dessa cirklar. Lilla Sonja.

Lösning, som ovillkorligen måste åtföljas af ofvanstående täflingskupong, fastklitråd inuti brevet, insändes under tecknad med namn och adress till Red. af Idun, senast den 14 november. Å kuvertet bör angifvas: pristäfling 41. De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:sta pris: en bägere eller brosch af silfver — fritt val — till ett värde af cirka 10 kronor. 2:dra pris: böcker — likaledes fritt val — till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 37.
HVEM ÄR MANNEN?

En pristagare i Svenska Akademien.

Vid den företagna granskningen af insända lösningar ha de åtta först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen: Första priset: Fr. Valborg Friberg, Lidköping. Andra priset: Arkitekt V. Kulle, Lund. Tredje priset: Fru Sigrid Fehrlund, Gläborg. Fjärde priset: Hr Erik Bengtsson, Jämshög. Femte pri-

set: Hr H. Bring, Växjö. Sjätte priset: Hr C. A. Schenström, Uppsala. Sjunde priset: Hr G. Åkerman, Tuna, Faringe. Åttonde priset: Fr. Eva Edling, Stockholm. Deltagandet i denna täfling har f. ö. varit ovanligt stort och framkallat en massa olika tolkningar. En anser, att rebusen betyder: »Det är naturligtvis en, som fått snus på tummen», en

annan att »mannen är förste pristagaren i Iduns pristäfling n:r 37». En har tagit saken med stor grundlighet och skriver följande: »Tack vare snusdosan tror jag mig ha lyckats tyda Rebusen. Jag ringde upp i telefon och frågade om Revisor Tammelin snusar och fick ett frågande och förvånadt svar »ja», och lofvade framdeles säga orsaken. Hvem är han? Svar Revisor Filip Tammelin.»

Några ha gissat på Nobelpristagaren E. Moneta, några på förre öfverståthållaren friherre Tamm, en har funnit att

BIDRAG TILL "VECKANS PRISTÄFLING".

Intresserade läsare af denna afdelning, som kunna ge förslag till verkligt originella och roande täflingsuppgifter i form af gåtor, rebusar, matematiska och andra tankeöfningar, uppmanas vänligen inkomma med bi-

drag, hvilka honoreras i den mån de befinnas användbara som pristäflingsuppgifter. Bidragen torde adresseras till Iduns red., pristäflingsafdelningen.

det måste vara »C. D. af Wirsén eller mannen, som prisar För-synen», en annan föreslår denna tolkning: »Wirsén'n den ersten Pris-nehmer», en tredje: »Carl David af Wirsén prisande Rappen». Namnet C. D. af Wirsén förekommer, som kunde väntas, på hundratal lösningar, och andra hundratal ha föreslagit »en pristagare» som tillfredsställande uttolkning. En har trots sig i mannen igenkänna generaldirektör Wieselgren, medan en annan dekreterar att det är finansministern statsrådet Swartz, o. s. v.

och slutbokstäfverna titeln på ett af hans tidigare arbeten. Foss.

BOKSTAFSUPPGIFT.

9 a, 1 b, 1 c, 3 e, 2 f, 3 g, 1 i, 1 j, 6 k, 4 l, 2 n, 3 o, 1 p, 6 r, 7 s, 8 t, 2 u, 1 y, 1 å.

Bilda af ofvanstående bokstäfver benämningen på 7 stycken »farkoster» och uppställ orden så, att begynnelsebokstäfverna gifva namnet på en 8: sådan.

METAMORFOS.

En lustigkurre ber nog Pelle.

Af de bokstäfver, som ingå i ofvanstående ord, kan man bilda namnen på tre skaldar inom den skandinaviska litteraturen.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 43. KONSONANTFÖRVÄNDLINGSGÅTAN: Skald, skalp, skalk, skall, skalm, skalp. ANAGRAMMET: Niklas, kansli, ilskan, slinka.

TIDSFÖRDRIF

TREKANT.

	1	2	3	4	5	6	7
1	a	a	a	a	e	e	e
2	e	e	e	l	l	n	
3	n	n	n	n	n		
4	o	o	p	r			
5	r	s	t				
6	t	x					
7	x						

Ordna bokstäfverna på så sätt, att samma ord erhållas på de hvarandra motsvarande våg- och lodräta raderna. Orden äro: 1) passerar farliga vägar,

2) ädelsten, 3) djur, 4) förkortadt mansnamn, 5) djur, 6) växt, 7) bokstaf. bokstaf. Malin.

PARAGRAM.

- Lönn—saft.
- I—cirkel—ifall—E.
- Linie—E—lurfvig
- Sönder—E—lukt.
- Meter—tand—få—älg.
- Haf—C—öre.
- Mörker—ek—V
- Slätt—kockt.
- Kardborre—stör.
- Skär—arm—lucka.
- Väster—land—bark.
- Hed—tala—kall—Ni.

Orden utbytas mot andra af liknande eller motsatt betydelse; äro de rätt funna, bilda begynnelsebokstäfverna namnet på en känd svensk författare

SUNDSVALLS ENSKILDA BANK

4 Fredsgatan, Stockholm.
Sparkasseränta 4 %.

Förvaringsfack,
årsbyra från 15 kr.

"BLIXTNÅLEN",

Världens bästa synål.

Synålspråddare medföljer hvarje bref. Hos valsörterare sybehörshandlare. Generalrepresentant Bruno Kassman, Norrköping.